

нути його від того заміру. В замку Ст. Андрюс, на галярі, і впротягу свого довгого вигнання, він ніколи не губив з очей своєї мети, себто подати своїм землякам релігію Біблії так, як він її розумів. І робота зроблена Ноксом буде найславнішою з усіх діл, які коли виконали поєдинчі Скачмени для свого краю. Наслідком реформації сталося те, що відтоді Скачмени дійсно стали нацією, себто стали дбати про себе, і не приймати вже всілякі віри тільки тому, що хтось їм сказав, що вони мусять те приймати. А се власне і є найбільшою прислугою яку мож котрому народови зробити. І що ся робота була довершена, се найбільше сталося завдяки Ноксови, як кому иньшому.

Сьвяткуючи Ноксів ювілей, Шкоція робить признанє правди тій людині, що більше як усі, зробила її такою, якою Шкоція тепер є. В сю хвилю випадає пригадати тільки все те добре, що людина виконала, бо тільки ради того добра і вряджуєть ся ювілей. Жиючи за такою дикого часу, як він жив, Нокс виславлював і вірив в дещо таке, в що тепер ми не віримо, але се саме мож сказати про найбільш славних, як Лютер і Кальвін. Але в чім ми маємо бути певними се те, що Нокс робив чи казав він завжди був чесним і щирим, і що кожна його думка була звернена на добро його людей-братів. І коли він ніколи не вступав ся перед тими, кого він уважав ворогами правдивої релігії, та між своїми приятелями він був милим і повним гумору, і